

172

חשובה ראש-הממשלה, מר לוי אשכול, להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת לנדאו
בענין יהדות ברית-המועצות - 27.11.67

חברי הכנסת,

לפנינו אחת הבעיות הכאובות והבוטרות ביותר של חיינו במדינה ושל
חיינו כעם. אפשר לומר, ללא כל הגזמה, כי מלבד עצם קיומה ובטחונה של
מדינת-ישראל, אין לנו עתה ענין חשוב ממנו לרוגל העם היהודי.

הולך ונעשה נסיון מאומץ לכרות מן האילן היהודי את הענף הגדול האחרון
אשר נותר ממנו במזרח-אירופה. זה נסיון מחריר. הרדיטות והמצוקה היהודית
מימות דור לא ידעה אולי כמוהו, בתוכנו וכהיקפופ בכל תקופות השכול והכשלון
שהיו מנת חלקו של העם, פרט לשואת היטלר. אנו יודעים היטב, כי גם יהודי
ברית-המועצות עצמם מחקוממים יותר ויותר נגד הנסיון הפרושע לכפות עליהם,
כעל כורחם, טמיעה גמורה וההכחשות למקור מחצבתם. אנו יודעים כי הנוער
היהודי, דווקא הדור החדש, הדור שם אחרי המהפכה, הוא המוצא שם דרכים מדרכים
שונות, לאחר 50 שנות מחפכה, להפגין את נאמנותו לעם היהודי, את געבוניו
ללשון ולהרכות העברית ואת כמיהתו לחיי יצירה וכבוד במולדת היהודית.

חברי הכנסת,

בעיה זו שהביא לפנינו חה"כ לנדאו אינה חדשה לנו. לא אחת חזרנו
ואמרנו לנציגי ברית-המועצות (בטרם נוחקו בינינו היחסים הדיפלומטיים, כמובן)
הכרזנו וטענו כי בענין זה לא ננוח ולא נשקוט; אמרנו כי לעולם לא נסלים עם
ניחוק יהודי רוסיה מעמם ומכולדתם הלאומית ועם הנסיון לעקור אותם משרשי חרבותם
ולשונם. בשר מבשרנו הם ועצם מעצמותינו. ואכן, בשנתיים האחרונות לפני
מלחמת ששה הימים, לפני קריאת היחסים הדיפלומטיים, נסתמן בענין איחוד המשפחות
מיפנה קל שבקלים - שהיה אמנם רחוק מאד מאד, פחות מאפס קצהו, הן מן הרצוי
כאן והן מן המצוי שם. מספר מגישי בקשות היציאה, ולא כל שכן מספר הרוצים
לעלות לישראל ואינם יכולים או אינם מעיזים להגיש בקשותיהם - עולה פי כמה
וכמה על המסכה שהותרה אשתקד, שהיחה השנה הטובה כביכול ביותר. מכל מקום
ברכנו בלבנו גם את השיפור הקל הזה שנסתמן לאחרונה במדי העליה הקרויה
"עליית איחוד המשפחות".

ברכנו זאת בלבנו וקוינו וצפינו ליוחר גדולה (כידוע איננו בזים לקטנות), כידוע ניתנו הכטחות והכרזות מפי ראשי בריה-המועצות באירופה בהופעותיהם - חז לא קוימו.

עם ניהוק היחסים הדיפלומטיים, כשבריה המועצות פתחו, לצערנו, במסע הסתה וחשמצה ללא-הקדים נגד מדינת ישראל, נסתם גם מקורו של הקילוח הדקיק הזה. עליית "איחוד המשפחות" נמסקה כליל. לצעד בלתי אנושי זה אין כל בידוק - לא מוסרי, לא מדיני ולא חכלייתי. הכמיתה להחאתר ולהחמוג לא פסקה, כמוכן, ביוני-יולי 1967, אדרבה: יש לנו יסוד לחשוב, שהיא אפילו גדלה וגברה במידה ניכרת. כמו שנאמר: וככל שיענו אותו - כך יגדל וכן יפרוץ. לכן אין זו שאלה פוליטית, אלא בעיה אנושית טהורה, שאסור לה להיות מושפעת ומורוה שוטפות וחולכות ביחסי מדינות וממשלות.

דבריהם, חכרי הכנסת, חייבו כמילום הנטייה כן אמלאו על הוערה / ועל התברר לנערה

לעולם לא יאפר אדם ולעולם גם לא האמר מדינה, כי נעשה הכל, כי נעשו כל המאמצים. תמיד יש להקטיב להצעות מעשיות להגברת מאמצים להצלת יהודי

בריה-המועצות. מובטחני כי כולנו שותפים לקריאה של חבר-הכנסת לנדאו, להגברת המאמצים לבאולת יהודי בריה-המועצות ממזקותם. אך ברצוני לחזור ולהדגיש, כי אין זו בעיה חדשה, שרק חמול נהגלחה בשבילנו, מוכתחני גם בשבילו זה נחמה פורחא, וגם תנועה ציבורית מוחה נגד העוול ומפגינה את התביעה הנמרצת לחיקונו - תנועה המקיפה את כל שדרות העם היהודי, בארץ ובתפוצות - אף היא אינה חדשה.

שנים על שנים היא מסעירה את דעה הקהל היהודית הבינלאומית ואת טובי האנושות - הם יהודים ולא יהודים בחוכם מחסידי בריה המועצות ואף קומוניסטים לא מעטים, בתוך מפלגות חשובות ורציניות - מזדהים עמה ונותנים לה את ידם. ואולי מותר לזקוף לזכותה של תנועה זו גם כמה הישגים צנועים, כגון: הקטנה ניכרת במשפטים הכלכליים הידועים לשימצה, פעילות פחותה במקצת בדיכוי החרבותי, כמגירת כתי כנסת וכדומה וכפי שאמרתי במצב השורר אנו מציעים-לשרת-גם-דברים מציינים לשבח גם דברים קלי, ערך, קטנים וזעירים כאלה, אשר במקומה אחרים היינו עוברים עליהם מבלי משים. ריסון ניכר של המסע האנטי-יהודי במסווה "הינוך אנטי דתי", כביכול, ואחרון אחרון - אותה התחלה צנועה ודלה של "עליה איחוד המשפחות", שעכשיו כאמור נמסקה כליל.

אחד מסודות הצלחה של הנועה זו - הצחלה ה יחסית, מאד יחסית ומאד צנועה, כאמור - נעוץ בהופעה ^{המלובנה} של הציבור היהודי, על כל זרמיו ואירגוניו בארץ ובחו"ל. על נכס זה של איחוד וליכוד יהודי שלם סביב הדאגה הפעלה למען יהודי בריה-המועצות - חייבים אנו לשמור מכל משמר. יש להזהר מכל צעד העלול חלילה לפצל ולחלק את העם היהודי בארץ ובתפוצות ולהפוך את מצוקת יהודי בריה-המועצות לדאגה הכלל ולסלע מחלוקת והתנצחות בין יהודים ליהודים, שכל אחד ירצה לעשות לו בענין זה שבת לחוד. ויש סכנה כזאת ברחבי הגולה היהודית ואני אומר זאת ללא כל ספק הכל לשם שמיים. כל אחד חושב שאם יעשה את המעט שלו - ייעשה יותר טוב. מן הראוי לומר זאת מן הבמה כאן. איינג-בונטה

אניני רוצה להרחיב את הדיבור על שאלות אלו. המציע תיאר תמונה עצומה בצבעיה המדהימים, ואלי לי הרבה מה לחוסיף. ומובטחני שחברי הכנסת יסכימו איתי אי מוטב להעביר את הדיון בפרטס הבעיה מן המליאה אל הועדה / אני מתכוון לועדת חוץ ובסחון. לפי הערכתי, זה דיון מדיני ממדרגה ראשונה ובסבך העניינים, יותר טוב ואולי גם יותר יעיל שיערך הדיון בחוג יותר מצומצם. מקוה אני אמילו שבס יוזם ההצעה, או המציע הנכבד, יסכים להצעתו זו ואני מציע להעביר הדיון לועדת חוץ ובסחון